

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

**Výchovné a vzdělávací programy
pro odsouzené ve věznicích**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Antonín Olejníček

Vypracoval:

Tomáš Jeništa

Brno 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Výchovné a vzdělávací programy pro odsouzené ve věznicích“ vypracoval samostatně a použil jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu literatury.

V Brně dne 29. 4. 2009

.....

Tomáš Jeništa

Poděkování

Děkuji PhDr. Antonínu Olejníčkovi za odborné vedení a připomínky při zpracování bakalářské práce.

OBSAH :

Úvod

1. Výchova a vzdělávání	8
1.1 Andragogika - vzdělávání dospělých	9
2. Vězeňství, funkce vězeňství	11
2.1 Morální funkce trestu odnětí svobody	11
2.2 Filosofie a cíle trestu odnětí svobody	12
2.3 Součastné nazírání na funkci trestu	13
3. Projekt Parole – „Zastav se, zamysli se a změň se“	15
3.1 Modely kognitivně – behaviorálních postupů	15
3.2 Průběh a cíle programu „Zastav se, zamysli se a změň se“	17
4. Diferenciace	19
4.1 Vnitřní diference	19
4.2 Vnější diference	21
5. Program zacházení	23
5.1 Zaměstnanci podílející se na programech zacházení ve věznici Kuřim	24
5.1.1 <i>Speciální pedagog</i>	24
5.1.2 <i>Psycholog</i>	25
5.1.3 <i>Vychovatel</i>	25
5.1.4 <i>Sociální pracovník</i>	26
5.1.5 <i>Pedagog volného času</i>	26
5.2 Spolupráce s nevládními organizacemi na programech zacházení	26
5.3 Nabídka programů ve věznici Kuřim	27
6. Programy zacházení a jejich uplatňování ve věznici Kuřim	32
6.1 Oddělení drogově závislých (bezdrogová zóna)	33
6.1.1 <i>Přehled aktivit programu Bezdrogové zóny</i>	34
6.1.2 <i>Aktivity odsouzeného X zařazeného na odd. drogově závislých</i>	35

6.2	Mladí dospělí	36
6.2.1	<i>Přehled aktivit programu Mladí dospělí</i>	39
6.2.2	<i>Aktivity odsouzeného X zařazeného na odd. pro mladé dospělé</i>	40
6.3	Specializované oddělení pro odsouzené s nařízenou léčbou sexuologickou v ústavní formě	41
6.3.1	<i>Přehled aktivit programu na specializovaném oddělení</i>	43
6.3.2	<i>Aktivity odsouzeného X zařazeného na specializovaném oddělení</i>	44
6.4	Výstupní oddělení	45
7.	Výzkumné šetření	48
	Závěr	54
	Resumé	55
	Seznam literatury	57
	Přílohy	59

Úvod

Motto: „Okolnosti mohou i čestného, pracovitého člověka přivést do beznadějné situace, do stavu člověka, který se pomalu topí v bahně a špíně.“

D.I.PISAREV

Postoj společnosti k vězňům a vězeňství je značně nevyvážený a mnohdy utvářený pouze médii, která prezentují pouze negativní poznatky z práce Vězeňské služby ČR, často naprosto nepodstatné, s ohledem na fungování systému vězeňství jako specifické sociální služby.

Oblast vězeňství jsem si vybral proto, že je mi tato oblast profesionálně blízká (pracuji 10 let ve Vězeňské službě ČR, Věznice Kuřim). Po roce 1989 prošlo české vězeňství výraznými změnami, jejichž hlavním cílem byla především humanizace výkonu trestu odnětí svobody a přiblížení se evropským standardům v zacházení s odsouzenými v duchu Evropských vězeňských pravidel.

Je třeba si uvědomit, že výkon trestu řeší pouze důsledky kriminality a ne její příčiny. Ovšem i přesto může v některých případech výkon trestu odnětí svobody zabránit opakovanému páchání trestné činnosti, a to za předpokladu, že se podaří jedince, který byl odsouzen k tomuto trestu, ovlivnit natolik, aby došel k vnitřnímu přesvědčení, že jeho postoj k životu je potřeba změnit.

V tomto směru hraje nezastupitelnou roli sociální pedagogika kdy sociálně a výchovně působí na rizikové skupiny při vytváření podmínek k jejich úspěšnému začlenění do běžného života po propuštění. Sociální pedagogika a vězení má tedy velmi těsné vazby, proto bez sociální pedagogiky, respektive jejich poznatků, by vězení neplnilo jednu ze svých funkcí, a to nápravu odsouzených.

Proto se chci ve své práci zabývat nabídkou programů zacházení pro odsouzené a přiblížit jeho aplikování.

Věznice Kuřim je věznicí, kde jsou soudním rozhodnutím umístováni odsouzení pro výkon trestu odnětí svobody do věznice s dozorem nebo ostrahou. Ve věznici je také zřízeno oddělení pro odsouzené s nařízenou ochrannou léčbou sexuologickou v ústavní formě, dále oddělení pro mladé odsouzené a oddělení bezdrogové zóny pro narkomany.

Právě tato oddělení stojí za to více přiblížit z důvodu odlišnosti režimu a stanovení programů zacházení oproti standardním podmínkám na jiných odděleních ve věznici.

V teoretické části se chci zaměřit na objasnění některých pojmů a definic programu zacházení s odsouzenými. Zde budu čerpat především ze základních nařízení pro výkon trestu a z Vnitřního řádu Věznice Kuřim. V praktické části bych si ověřil pomocí dotazníku hypotézu, a to zda odsouzení muži v režimu dozoru vykazují vyšší spokojenost s kvalitou zpracování programů zacházení než odsouzení muži v režimu ostraha.

Cíl mé práce a její výsledky mohou být užitečné tím, že do budoucna mohou ovlivnit tvorbu nové nabídky programů zacházení.

1. Výchova a vzdělávání

Na reintegraci odsouzených, znovuzачlenění vězněného jedince zpět do společnosti, se podílí několik faktorů. Mezi klíčové ukazatele patří vzdělávání a výchova, jejichž výsledkem je vzdělání.

Osvojování poznatků, chování, hledání hodnot se realizují v přirozených prostředích člověka, jakými jsou rodina, škola, vrstevnické skupiny, pracovní prostředí. V těchto společenských „zařizováních“ probíhají sociální interakce, které vycházejí z daných sociálních norem společnosti, z normativního řádu, který nějakým způsobem „modeluje“ chování člověka a ukazuje mu cestu správným směrem ke standardu „správného jednání“ neboli toho „co může a neměl by“.

Žádat o dodržování norem a řádu všemi lidmi ve společnosti je bohužel utopickou myšlenkou. Praxe nám ukazuje, že jedinců, kteří normu nedodržují a odklánějí se od ní, je více než dost. Jedinci a skupiny jedinců, kteří se proti přijatému společenskému řádu provinili tak závažným způsobem, že jejich další pobyt ve společnosti ostatních lidí není žádoucí, jsou za účelem trestu izolováni od ostatních členů společnosti v nápravných institucích, které patří do oblasti veřejného sektoru dané země. V České republice k tomuto účelu slouží systém Vězeňské služby České republiky.

Skutečnost vyspělého společenského systému, dosaženého ekonomického a kulturního vývoje národa a úroveň vztahu ve společnosti k jedinci se odráží i v komplexním přístupu k pachatelům trestných činů ve výkonu trestu.

Pro zdárný návrat odsouzeného jedince z výkonu trestu odnětí svobody zpět do občanského života slouží "za mřížemi" různé výchovné, vzdělávací a speciálně výchovné programy, které se v systému českých věznic realizují a mají nezastupitelnou úlohu v působení na pachatele za účelem nápravy.

Mezi další nezastupitelný pojem patří socializace, kde se člověk učí normám, hodnotám, názorové orientaci a vzorcům chování skupiny, k níž náleží. Je to tedy proces sociálního učení, během kterého se jedinec postupně začleňuje do společnosti, osvojuje si společenskou zkušenost, vědomí, zvyky, postoje, normy sociálních skupin, k nimž patří.

Naproti tomu **resocializace** předpokládá, že osoby, s nimiž má být zacházeno, již prošly socializačním procesem. U mnohých odsouzených však tento proces neproběhl vůbec nebo pouze nedostatečně. Jejich socializace je tedy doháněna až v průběhu výkonu trestu, kde na ně ovšem současně mohou negativně působit a nevhodně je ovlivňovat především spoluvězni.

S resocializací úzce souvisí **reintegrace**, kterou lze charakterizovat jako snahu vrátit „vytrženého“ jednotlivce zpět do společnosti, což v praxi znamená najít práci, zachovat rodinu, naučit zvládat svou agresivitu a naučit se komunikovat.

Tento proces je základní činností a cílem všech vyspělých vězeňských systémů.

1.1 Andragogika - vzdělávání dospělých

Termín „**andragogika**“ se používá pro celou oblast vzdělávání dospělých. Jde o zvláštní formu vzdělávacího procesu lidí, kteří již dosáhli libovolnou úroveň vzdělání.

Jedná se o proces, ve kterém se dospělý člověk aktivně, systematicky a kontinuálně učí za účelem změny znalostí, názorů, hodnot, schopností a dovedností. Dospělým ve smyslu vzdělávání dospělých je osoba, jejíž hlavní sociální role se dají charakterizovat statusem dospělého a která zároveň ukončila svou vzdělávací dráhu ve formálním vzdělávacím systému. Institucionalizované učení není v tomto pojetí hlavní náplní životní činnosti života účastníka vzdělávání dospělých. Vzdělávající se dospělý není redukován na žáka nebo studenta, jeho hlavní sociální role jsou ty, které vyplňuje v práci, v rodině a ve společenském životě.

„Pojem andragogika je podobný pojmu pedagogika. Pedagog (paidagógos) byl původně v antickém Řecku člověk, který doprovázel chlapce do školy (pais, genitiv paidos, agein = vedení chlapců). Jednalo se tedy ne o samotného vychovatele nebo učitele, ale o sloužícího, většinou otroka. Z tohoto byl později odvozen název pedagogika. Andragogika je obdobně v přesném slova smyslu doprovázení mužů (anér, genitiv andros = muž, dospělý). Andragogika znamená tedy doprovázení člověka při jeho cestě za vzděláním, poznáním a pochopením světa.¹ Jejím cílem je zařazení člověka do společnosti.

---

¹ BENEŠ, M. *Andragogika*. 1.vyd. Praha : Eurolex Bohemia, 2003. 216 s. ISBN 80-86432-23-8.

Pedagogika je věda zabývající se vzděláváním a výchovou v nejrůznějších sférách života společnosti, andragogika se jako samostatný vědní obor vyvíjí vedle pedagogiky klasické. Z toho vyplývá, že andragogika a pedagogika jsou vědy sobě blízké zabývající se výchovou a vzděláváním, ale každá má své vlastní didaktiky a teorie cílů.

Andragogika jako oblast vzdělávání dospělých je institucionalizovaný a organizovaný proces vzdělávání dospělých a má význam nejen pro vzdělávanou osobu samotnou, ale i pro rozvoj celé společnosti, jelikož vzdělávání by mělo být a snad i je, prioritou každé země. Vzdělávání může nalézt nové cesty ke světu povolání, formování člověka a k dalšímu rozvoji lidských zdrojů.²

Andragogiku můžeme chápat i jako pomoc, neboť již J. J. PESTALOZZI (1746-1827) založil směr, pro který pomoc spočívá i v uschopnění pomocí vzdělávání. Tento význam má klíčovou roli především v oblasti sociální. Andragogiku lze uplatňovat ve všech oblastech celospolečenského charakteru.³ Svoji nezastupitelnou úlohu „pomoci“ uplatňuje i v instituci veřejného sektoru Vězeňské služby České republiky.

Právo na vzdělání je v České republice ústavně zaručeno a zakotveno v čl. 33 Listiny základních lidských práv a svobod. V průběhu výkonu trestu odnětí svobody je odsouzeným podle zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, omezen či přerušen výkon určitých ústavně zaručených práv a svobod. Mezi ně však nepatří právo na vzdělání odsouzeného.

Myslím si, že podmínky a příležitosti, jak se vzdělávat, je ve věznicích dost. Vždyť dnes se v každém vězeňském zařízení připravuje studijní program umožňující všem vězňům věnovat se výchovně-vzdělávacím činnostem podle jejich zájmu a potřeby. Cílem těchto programů je především umožnění větší šance plnohodnotného navrácení odsouzeného jedince do společnosti, zlepšení jejich morálky a chování.

---

² BENEŠ, M. *Andragogika*. 1.vyd. Praha : Eurolex Bohemia, 2003. 216 s. ISBN 80-86432-23-8.

³ PRŮCHA, J. *Vzdělávání a školství ve světě*. 1. vyd. Praha : Portál s.r.o., 1999. 319 s. ISBN 80-7178-290-4.

2. Vězeňství, funkce vězeňství

Vězeňství jako instituce existuje již přibližně 500 let a ve světě neexistuje země, která by vězeňství nevyužívala. Rozdíly lze vypořádat pouze v materiálních, kulturních a legislativních podmínkách, za kterých je trest odnětí svobody vykonáván.

Tyto podmínky současně vypovídají o reálném stavu a úrovni. Jinými slovy jsou obrazem kulturní a ekonomické úrovně té které země. Vězeňství a jeho úroveň není nikdy lepší než úroveň celé společnosti, a proto způsob zacházení s vězni vyjadřuje velmi jasně i vztah společnosti k jedinci a postoj k občanským právům a svobodám v dané společnosti.

Po roce 1989 prošlo české vězeňství výraznými změnami, jejichž hlavním cílem byla především humanizace výkonu trestu odnětí svobody a přiblížení se evropským standardům v zacházení s odsouzenými v duchu Evropských vězeňských pravidel.⁴

Je třeba si uvědomit, že trest odnětí svobody řeší pouze důsledek kriminality a ne jeho příčinu. Nelze tedy uložením trestu zabránit zvyšování kriminality. Její příčina leží mimo oblast vězeňství. V některých případech však může výkon trestu odnětí svobody zabránit opakovanému páchání trestné činnosti, a to za předpokladu, že se podaří jedince, který byl odsouzen k tomuto trestu ovlivnit natolik, aby došel k vnitřnímu přesvědčení, že nemůže žít způsobem, který ho přivedl do vězení a že život je krátký na to, aby ho trávil za zdmi věznic.

2.1 Morální funkce trestu odnětí svobody

Současný pohled na tuto funkci trestu nepřikládá penologie velký význam. Nynější penologické názory zdůrazňují nutnost vědeckého přístupu k problematice a v podstatě odmítají pojmy jako je vina, svobodná vůle, morální odpovědnost.

Názor, že trest má také plnit morální funkci, odpovídá vrozenému smyslu pro spravedlnost, jenž vede člověka k odměňování dobra a trestání zla. Současně předpokládá existenci tzv. společenského svědomí, které žádá potrestání zla.

---

⁴ Mezník, J. a kol.: Základy penologie. Brno, Masarykova univerzita 1995, s. 5

Přestože tato myšlenka existuje od dob, co je člověk člověkem, nemůže být kritériem pro stanovení druhu jednání, které je trestné a následně si tedy zasluhuje potrestání.

Na druhou stranu je třeba přiznat, že stav společenské morálky ovlivňuje postoj veřejnosti k trestným činům a trestu. Jinak ani nelze vysvětlit extrémní požadavky na způsob výkonu trestu, které jednou požadují direktivní, tvrdý výkon trestu a jindy zase příliš benevolentní přístup k osobám vykonávajícím trest odnětí svobody, který je někdy označován za „rozmazlování zločinců“.⁵

2.2 Filosofie a cíle trestu odnětí svobody

V každé lidské společnosti se její určitá část dopouštěla, dopouští a bude dopouštět delikventního chování. Neexistuje reálný důvod pro předpoklad, že by tomu mohlo být naopak. K ochraně před tímto delikventním chováním vyvinula společnost systém obranných mechanismů, které mají chránit ostatní členy před důsledky tohoto chování, přičemž se neustále snaží tyto mechanismy zdokonalovat. I v moderní společnosti je jeho součástí systém sankcí kodifikovaný trestním řádem a zákonem.

Na počátku vzniku sankcí stojí negativní emoce poškozených či pozůstalých, které lze kompenzovat či zcela eliminovat újmou způsobenou pachatelem, případně náhradou škody.

Původním cílem trestu byla tedy odplata, sociální msta. Podle této koncepce se má trest co nejvíce podobat povaze provinění. Postupně se tento cíl trestu vyvinul od odplaty směrem k nápravě.⁶

Odplata je zaměřena do minulosti a vztahuje se pouze k minulému činu, zatímco náprava je orientována na budoucnost pachatele i společnosti. I v současné společnosti představuje uložení trestu pachateli pro poškozené uvolnění emocionálního napětí a pomáhá jim vyrovnat se s traumatizujícími zážitky.

---

⁵ Mezník, J. a kol.: Základy penologie. Brno, Masarykova univerzita 1995, s. 5

⁶ Mezník, J. a kol.: Základy penologie. Brno, Masarykova univerzita 1995, s. 4 - 5

Jde o jev, který objektivně existuje a nelze ho opomíjet jenom proto, že v jistém smyslu společnost oficiálně považuje tento cíl trestu za neetický.

2.3 Současné nazírání na funkci trestu

Vychází z pozitivistické filozofie. Ta odmítá spojovat v trestném činu výsledek volby mezi dobrem a zlem. Trest ztrácí jakékoliv morální zabarvení a stává se výrazem přirozené reakce lidské společnosti, která se brání zločinu. Společnost má v podstatě tři možnosti obrany před zločinem:

- vyloučení, izolace pachatelů
- prevence
- náprava

Vyloučením pachatele ze společnosti se společnost brání dalším trestným činům, které by mohly být spáchány. Vychází se z předpokladu, že ten, kdo se dopustí jednou zločinu, dopustí se jej znovu. Tato ochrana je jen na dobu určitou a to po dobu, kdy je bezpečně za zdmi věznic. Když trest končí, není reálné pozitivní znovu začlenění propuštěného do společnosti.

Preventivní funkce trestu spočívá v exemplárním potrestání pachatele proto, aby byli odvráceni od spáchání zločinu ti, kteří mají ke zločinnosti sklony nebo ti, kteří mají tendence napodobovat trestné jednání konkrétního pachatele. Je řada důkazů o tom, že ani nejpřísnější trestání, přísná vězení v podstatě nesnížily kriminalitu. Ukázalo se, že preventivní funkce trestu nespočívá v jeho tvrdosti, ale jeho neodvratitelnosti.

Nutno také konstatovat, že preventivní účinek trestu byl zjištěn u příslušníků středních a vyšších vrstev, takzvaná kriminalita bílých límečků, z nichž strach ze zatčení a vyšetřování, ostudy pro ně samotné i jejich rodiny je velmi účinným preventivním faktorem.

Napravovat zločince tak, aby byl schopen se vyvarovat recidivy a dosáhnout u něj změny v chování z asociálního na chování společensky akceptovatelné a žádoucí.

Tím že se přímo působí na změnu v chování a posílení smyslu pro odpovědnost. Vytvoření pozitivních sociálních návyků a etických postojů, vztahu k práci. Odstranění škodlivých návyků a závislosti na věcech, které vedly k páčání zločinů (drogy, alkoholismus, automaty).

Trest vězením je nejposlednějším prostředkem nápravy a lze jej použít tehdy, selžou-li všechny předchozí výchovné vlivy a prostředky. Trest je vnímán jako kategorie **destruktivní a demotivující**, kdy velmi záleží na subjektivním vnímání trestaného, zejména na tom:

- jaký trest byl uložen
- je-li přiměřený, včasný a spravedlivý
- zda-li jej trestaný přijme jako spravedlivý, oprávněný následek svého jednání
- za jakých podmínek je vykonáván

Práce s odsouzenými je neobyčejně komplikovaným a obtížně definovatelným procesem, který má své charakteristické znaky a vlastnosti, které nelze aplikovat na proces výchovy obecně. Někdy snižují, případně naprosto potlačuje efektivitu výchovy, protože výchovu ve vězeňském prostředí z pohledu odsouzeného nelze chápat jako svobodnou, dobrovolnou a akceptovatelnou. Je vnímána jako jeden z nástrojů nátlaku státní moci vůči němu a v podmínkách omezení svobody pravděpodobně nemůže odsouzený ani jiné stanovisko zaujímat.⁷

V situaci, ve které se ocitne, má 3 možnosti řešení :

- přijme výchovné působení jako snesitelné, přiměřené a přijatelné, ale odmítne se na něm podílet
- rezignuje na výchovné aktivity
- vědomě a dobrovolně přijme svůj díl viny a trestu a je ochoten se na sebenápravě aktivně podílet

---

⁷ Mezník, J. a kol.: Základy penologie. Brno, Masarykova univerzita 1995, s. 6

3. Projekt Parole

„Zastav se, zamysli se a změň se“

Při sběru dat ve věznici Kuřim jsem narazil na pilotní program, který se aplikuje v našem zařízení jako jeden z prvních v České republice. Pro bližší informace jsem oslovil psychology z naší věznice, kteří se konkrétně zasadili o rozjezd projektu v našem zařízení **Parole „Zastav se, zamysli se a změň se“**

Projekt Parole - „Zamysli se, zastav se a změň se“ je pilotním projektem Transition Facility Twinning Projekt – ředitelství Probační a mediační služby ČR a Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR, převzatého z Velké Británie. Zpracován byl na naše podmínky týmem pracovníků vězeňské služby a pracovníky PMS. Projekt byl zkušebně zaveden od ledna roku 2006 ve třech střediscích PMS (Praha, Plzeň, Zlín) a třech věznicích (Jiřice, Kuřim, Světlá nad Sázavou).

Cílem projektu poskytovaného ve věznici je motivace odsouzených ke změně postojů, stylů myšlení vedoucích k recidivě trestné činnosti a je součástí přípravy odsouzených na podmíněné propuštění z výkonu trestu. Tento program vychází z kognitivně-behaviorálních přístupů, o něž panuje v České republice značný zájem. Program probíhá skupinovou formou a využívá metody modifikace chování, metody behaviorální terapie, nácvik pomocí autoinstrukcí, nácvik řešení problémů, kognitivní terapie.⁸

3.1 Modely kognitivně behaviorálních postupů

Práce se specifickými typy protispolečenských postojů a hodnot, které podmiňují kriminální chování je náročná. Postoje tohoto typu je velmi často obtížné změnit. Že je to vůbec proveditelné, začne být zřejmější, jestliže proces utváření hodnot umístíme

---

⁸ Pojem behaviorální je chování organismu na to co dělá nebo říká příručka je přehledem teoretických základů a jejich uplatnění v praxi kognitivní behaviorismus. Držitelem autorských práv k tomuto textu je Inspektorát probace Jehojiho veličenstva HMIP v Londýně Kevin J Barry Předvstupní poradce PMS, Projekt Phare EU

do logického teoretického rámce. Takový rámec nabízí kognitivní přístup k vývoji morálních hodnot.

Program ZASTAV SE, ZAMYSLI SE A ZMĚŇ SE pracuje s následujícími modely kognitivně-behaviorálních postupů:

východiskem behaviorální analýzy je zjištění, že určitá vnější událost neboli podnět (stimul S) vyvolává reakci (R). V behavioristické terminologii je tento vztah jednoduše vyjádřen následujícím záznamem:

S – R KLASICKÉ PODMIŇOVÁNÍ

Stimul – Reakce

Tento vztah objevil I. P. PAVLOV, který popsal, že reakce závisí na podnětu události, který jí předcházel.

Další typ učení definoval B. F. SKINNER, který popsal operantní podmiňování, v němž jsou reakce neboli operanty více ovlivněny následkem než předcházející událostí a chování je pod kontrolou svých následků (consequences, C).

S – R – C OPERANTNÍ PODMIŇOVÁNÍ

Stimul – Reakce – Následky (Consequences)

Problémem u obou těchto modelů je podmiňování individuálních reakcí jedince, jež závisí na způsobu jeho vnímání dané situace nebo na vnitřních dispozicích, např. pozornost, inteligence a paměť. Různí jedinci mohou mít na stejný podnět různou reakci. Modely opomíjejí samotný organismus.

Do modelů je třeba vložit čtvrtý faktor, organismus (O). Takto vzniká model, který lze shrnout zkratkou S-O-R-C

S - O – R – C

Stimul – Organismus – Reakce - Následky

Tato zjištění vedla ke vzniku TEORIE SOCIÁLNÍHO UČENÍ a v této souvislosti je možné hovořit o základu kognitivně-behaviorálních problémů.

Průběh a cíle programu „ Zastav se, zamysli se a změň se“

Samotné realizaci programu předcházela pečlivý výběr odsouzených. K tomuto účelu byla tvůrci českého manuálu sestavena výběrová kritéria. Hlavní důraz byl kladen na to, aby šlo o pachatele recidivy. Celým během programu se prolíná strategie motivování ke změně. Jak zvýšit motivaci jedince ke změně je často nejobtížnější otázka terapie. Kognitivně-behaviorální metody se jí výslovně a systematicky věnují.⁹

Podmínky pro výběr

- žadatel o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody (v případě PMS podmíněně propuštěný z výkonu trestu odnětí svobody s dohledem)
- motivovaný k účasti v programu
- pachatel opakované trestné činnosti
- schopný porozumět základním instrukcím, informacím a jednoduchému textu (dle individuálního posouzení)

Nevyhovující k výběru

- pachatel či oběť domácího násilí
- pachatel či oběť sexuálně motivovaného trestného činu
- duševně nemocný v akutním, neošetřeném stavu (dle individuálního posouzení)
- agresivní klient

Cílem hodnocení je posouzení rizik a potřeb jedince a jeho následné zařazení do správného pracovního programu. Dále je cílem pomoci jedinci co nejlépe určit typ a příčinu problémů, které by měl řešit. Toto hodnocení tvoří nepostradatelný podklad pro

---

⁹ Pojem behaviorální je chování organismu na to co dělá nebo říká příručka je přehledem teoretických základů a jejich uplatnění v praxi kognitivní behaviorismus. Držitelem autorských práv k tomuto textu je Inspektorát probace Jeho veličenstva HMIP v Londýně Kevin J Barry Předvstupní poradce PMS, Projekt Phare EU

zpracování závěrečné zprávy o odsouzeném, které je zasíláno soudu, a ten rozhodne o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Uvedená zpráva je pro odsouzeného velká motivace program absolvovat

Nácvik pomocí autoinstrukcí je nyní již téměř charakteristickým rysem kognitivně-behaviorálního terapeutického přístup. Často se používá při tzv. očkování proti stresu, které je zaměřené na kontrolu úzkostných stavů nebo při zárazu myšlení, jehož cílem je kontrola dysfunkčních impulzivních myšlenek.

Kognitivní terapie patří mezi nejrozšířenější terapie, jejím hlavním tématem jsou styly myšlení. Patří sem například přehnané zobecňování, stereotypizace, zosobňování, obviňování.

Vyhodnocení programu Parole „Zastav se, zamysli se a změň se“ZZZ ve věznici Kuřim.

Odsouzení projevíli velký zájem o projekt ZZZ jen do prvního kola se přihlásilo 60 zájemců a však dle podmínek bylo vybráno pouze 12 odsouzených. Ve věznici proběhlo už celkem čtvrté kolo o celkovém počtu 48 odsouzených. Pro velký zájem se počítá i do budoucna s dalšími koly.

Celkově lze ohodnotit dosavadní průběh programu takto u první skupiny odsouzených se změnil postoj ke svému chování a začali o své změně přemýšlet. Druhá skupina odsouzených pokračuje dál za využití terapií. Výsledkem programu bylo podmíněčné propuštění několika odsouzených na svobodu, ale bohužel i u dvou odsouzených i opětovný návrat do výkonu trestu. V současné době probíhá příprava pro další cyklus odsouzených do programu Parole.

4. Diferenciace

Pojem diferenciace v podmínkách Českého vězeňství dělíme na vnitřní a vnější. Jedná se o klasifikování odsouzených, ale tento pojem se v našem právu nevyskytuje a užívají se pojmy vnitřní a vnější diferenciace, což je rozdělení odsouzených podle kritérií do skupin. Vnitřní diferenciaci provádí sama vězeňská služba, a to na základě komplexních zpráv o odsouzených. Vnější diferenciaci realizují soudy zařazováním dospělých odsouzených v odsuzujícím rozsudku do jednoho ze čtyř typů věznic.

4.1 Vnitřní diferenciace

Vyjadřuje zařazení odsouzených do tří prostupných skupin vnitřní diferenciace (PSVD) podle jejich přístupu k naplňování stanoveného cíle programu zacházení, chování, jednání, postoji ke spáchanému trestnému činu a přístupu k plnění povinností v průběhu výkonu trestu. Cílem vnitřní diferenciace je motivovat odsouzené k aktivnímu a zodpovědnému přístupu k plnění svých povinností a naplňování programu zacházení prostřednictvím diferencovaného zacházení.

Vnitřní diferenciace se zpravidla neuplatňuje v přijímacím oddělení, a to včetně dočasně eskortovaných odsouzených, dále v oddělení nástupním, výstupním a krizovém. Ve specializovaném oddělení a oddělení bezdrogové zóny se uplatňuje, pokud kapacita oddělení přesáhne 30 odsouzených.

Uplatnění zásad realizace vnitřní diferenciace a využívání motivačních činitelů se liší v závislosti na typu věznic. V případě, že vnitřní diferenciace není realizována, jsou zpravidla využívány zásady I. a II. PSVD. Ředitel věznice může v odůvodněných případech rozhodnout o využití zásady III. PSVD.

Přeřazení odsouzeného v rámci PSVD se provádí zpravidla při hodnocení programu zacházení, pokud se nejedná o přeřazení v souvislosti s uložením kázeňského trestu dle zásad realizace vnitřní diferenciace.

Motivační činitele tvoří ucelený systém pozitivní motivace odsouzených v rámci progresivity výkonu trestu. Podporují pozitivní postoje a dovednosti odsouzených, které ve svém důsledku vedou ke snižování rizik a k úspěšné resocializaci.¹⁰

---

¹⁰ Vnitřní řád věznice Kuřim hlava IV - Program zacházení a vnitřní diferenciace čl. 30

Zásady realizace vnitřní diference

Odsouzení se po ukončení pobytu v nástupním oddělení zařadí na návrh odborné komise rozhodnutím ředitele věznice do II. PSVD, ve zvlášť odůvodněných případech lze odsouzené zařadit do I. nebo III. PSVD, např. při přemístění z jiné věznice stejného typu s přihlédnutím k dosavadnímu hodnocení odsouzených.

Do I. PSVD se zařazují odsouzení, kteří se aktivně ve spolupráci se zaměstnanci podílí na činnostech souvisejících s organizací života ve věznici nebo mimo ni.

Do II. PSVD se zařazují odsouzení, kteří se občasně ve spolupráci se zaměstnanci podílí na činnostech souvisejících s organizací života ve věznici i mimo ni.

Do III. PSVD se zařazují odsouzení, kteří splňují kritéria daná řádem výkonu trestu odnětí svobody § 39.

Do I. nebo II. PSVD se přeřadí odsouzení vždy o jeden stupeň, přičemž:

- lhůta pro přeřazení z III. do II. PSVD je po uplynutí dvou hodnotících období, pokud odsouzení vzorně plnili všechny stanovené povinnosti, nespáchali žádný další kázeňský přestupek nebo jim byly dříve uložené kázeňské tresty zahlazeny a vyhovují stanoveným kritériím a nejedná se o odsouzené k výjimečnému trestu odnětí svobody. U odsouzených k výjimečnému trestu odnětí svobody je to po uplynutí čtyř hodnotících období, pokud jsou zařazeni do věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou.

- lhůta pro přeřazení z II. do I. PSVD je zpravidla nejdříve po dvou hodnotících obdobích, pokud vzorně plní všechny stanovené povinnosti, nespáchali žádný kázeňský přestupek nebo jim byly dříve uložené kázeňské tresty zahlazeny a vyhovují kritériím a nejedná se o odsouzené k výjimečnému trestu odnětí svobody. U odsouzených k výjimečnému trestu odnětí svobody je to po uplynutí čtyř hodnotících období, pokud jsou zařazeni do věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou.

Do II. nebo III. PSVD se přeřadí odsouzení:

- z I. do II. PSVD při uložení kázeňského trestu a dále odsouzení, kteří nevyhovují kritériím pro zařazení do I. PSVD,

- z I. do III. PSVD při uložení kázeňského trestu umístění do celodenního uzavřeného oddělení nebo samovazby anebo při důvodném podezření ze spáchání trestného činu,

- z II. do III. PSVD, kteří po uplynutí zpravidla jednoho hodnotícího období neplní program zacházení nebo jej odmítají. Důvodem vzniku těchto skupin je vytvoření hodnot v prostředí, kterým je vězení a možnosti motivace odsouzených.

4.2 Vnější diferenciac

Pachatel trestného činu je po vykonání rozsudku soudem zařazen a eskortován do věznice. České vězeňství využívá systému věznic a vazebních věznic pro výkon trestu. Věznice lze rozdělit do čtyř typů podle vnější ostrahy:

- s dohledem
- s dozorem
- s ostrahou
- se zvýšenou ostrahou

- **s dohledem** nad pachatelem, kterému byl uložen trest za trestný čin spáchaný z nedbalosti, který dosud nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin,

- **s dozorem** nad pachatelem, kterému byl uložen trest za trestný čin spáchaný z nedbalosti a který již byl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin nebo pachatele, kterému byl uložen trest za úmyslný trestný čin ve výměře nepřevyšující dva roky a který dosud nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin,

- **s ostrahou** nad pachatelem, kterému byl trest uložen za úmyslný trestný čin a nejsou zároveň splněny podmínky pro umístění do věznice s dozorem nebo se zvýšenou ostrahou a pachatele, který byl odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a nebyl zařazen do výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dohledem nebo s dozorem,

- **se zvýšenou ostrahou** nad pachatelem, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí, kterému byl uložen trest odnětí svobody jako zvlášť nebezpečnému recidivistovi, kterému byl za zvlášť závažný trestný čin uložen trest odnětí svobody ve výměře nejméně osmi let nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl z vazby nebo z výkonu trestu.

V Zákonu č. 555/1992 Sb. se uvádí, že účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat ho k tomu, aby vedl řádný život. Výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost. To vyplývá i z Listiny základních práv a svobod, která je nedílnou součástí Ústavy ČR.

Pramen: Vězeňská služba české republiky. Dostupný na WWW: <<http://www.vscr.cz>>

5. Program zacházení

Do roku 1989 byl ve vězeňství ČR upřednostňován institucionální systém nápravně výchovné činnosti. Byl postaven na bezvýhradném podřízení odsouzených pravidlům řádu, který byl vynucován disciplínou a izolací odsouzených od kontaktů s vnějším světem. Veškeré tzv. „pedagogické“ úsilí bylo zaměřeno na střežení, dozor a dodržování vnitřního řádu. Tohle bezvýhradné dodržování řádu mělo být zárukou dosažení takových změn v chování a jednání odsouzených, které by zaručily, že se v budoucnu nedopustí trestné činnosti.

Výsledek snažení byl zcela opačný, tento přístup vedl k potlačení zralých forem chování, které charakterizuje odpovědné rozhodování a následná odpovědnost za vlastní rozhodnutí a činy. Tato forma nápravně výchovné činnosti měla za následek to, že se mnozí odsouzení nebyli schopni po propuštění zapojit do běžného života venku.

Odsouzený se tak po propuštění na svobodu dostal do pro něho naprosto nepochopitelné situace, ve které se neuměl orientovat a adekvátně reagovat bez toho, aby byl někým veden. Vzhledem k neúčinnosti a nehumánnosti tohoto systému došlo po roce 1989 k výrazným změnám v duchu Standardních minimálních pravidel pro zacházení s vězni a Evropských vězeňských pravidel.

Dnešní právní legislativa pro programy zacházení se řídí zákonem o výkonu trestu odnětí svobody č. 169/1999 Sb., dále je upravuje vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody a metodický list ředitele odboru výkonu vazby a výkonu trestu Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky č. 2/2000. Program zacházení by měl obsahovat konkrétně formulovaný cíl, kterým je očekávaný posun v hodnotové orientaci odsouzeného, vyjádřený jeho chováním a jednáním v závislosti na cíli v různé míře aktivity pracovní, vzdělávací, speciálně výchovné a zájmové. Zákon uvádí, že dosažení účelu výkonu trestu odnětí svobody věznice stanoví pro každého odsouzeného program zacházení jako základní formu cílevědomého a komplexního působení na odsouzeného. Program se nezpracovává v případě, kdy odsouzený má vykonat trest nebo zbytek trestu kratší než 3 měsíce. Program zacházení se vytváří, když odsouzený nastoupí do nástupního oddělení.

Zpracovává se na základě komplexní zprávy o odsouzeném s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny trestné činnosti.¹¹

Komplexní zpráva je shrnutím dostupných dokladů k osobě odsouzeného, výsledku posouzení odsouzeného ze strany pedagoga, psychologa, lékaře a sociálního pracovníka.

Jestliže si odsouzený nezvolí žádný z nabízených programů zacházení, je zařazen do minimálního programu zacházení, který je stanoven vnitřním řádem věznice. Jeho základ tvoří pracovní činnosti odpovídající zdravotnímu stavu odsouzeného. Realizace minimálního programu zacházení ovšem naráží na problém nedostatku pracovních příležitostí pro odsouzené. Tato situace nastává vždy, když si odsouzený nevybere žádný z nabízených programů. Protože jde o svobodnou volbu, nemůže být nijak sankcionován. Následně je mu tedy stanoven minimální program zacházení, který je sice povinen plnit, ale protože jeho základ tvoří práce, které je nedostatek, nedělá vlastně nic.

Program zacházení obsahuje konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného, metody zacházení s odsouzeným, které směřují k dosažení cíle, dále způsob a četnost hodnocení. Program zacházení musí být v závislosti na vývoji osobnosti odsouzeného a na změnách v jeho chování a jednání pravidelně aktualizován.

5.1 Zaměstnanci podílející se na programech zacházení ve věznici Kuřim

5.1.1 Speciální pedagog

je koordinačním a stmelujícím prvkem činnosti pracovního týmu specialistů na oddělení výkonu trestu odnětí svobody. Je řízen vedoucím oddělení výkonu trestu. Působnost speciálního pedagoga spočívá zejména v garantování důsledného naplňování všech pedagogických, mravních a etických cílů při činnosti týmu specialistů. Je odborným garantem obsahové, organizační a metodické úrovně realizace jednotlivých aktivit

---

¹¹ Zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 169/1999 Sb. program zacházení § 41

programu zacházení, jakožto i skladby nabídky aktivit programu zacházení a přehledu plánovaných akcí.

Předkládá vedoucímu oddělení za oblast naplňování programů návrhy na plán strategie rozvoje činnosti v závislosti na konkrétních podmínkách věznice. Zpracovává dle předloh jednotlivých specialistů návrhy na materiální, finanční a prostorové zajištění aktivit. Sestavuje program měsíčních aktivit odsouzených s časovým vymezením a jmenovitou odpovědností. Speciální pedagog vede osobně jednu aktivitu.

Také je zodpovědný za provoz knihovny, vhodného výběru vide a televize. Činí potřebná a včasná opatření k předcházení a odhalování násilí mezi odsouzenými.

5.1.2 Psycholog

má za úkol provádět vstupní psychologické vyšetření s každým přijímaným odsouzeným na specializované oddělení a současně provádět vstupní psychologické vyšetření a psychotesty s každým žadatelem o pracovní místo ve vězeňství. Poskytuje poradenskou psychoterapeutickou péči a pomáhá vyřešit různé typy krizových situací s odsouzenými. Psycholog se podílí na zařazování odsouzených do seznamu objektů možného napadení, pachatelů možného násilí a vytypovává psychicky labilní odsouzené. Nedílnou součástí jsou každodenní rozhovory s odsouzenými na jejich žádost. Zajišťuje odborné vedení chodu krizového oddělení věznice pro psychicky labilní jedince. Na oddělení pro léčbu deviantů řídí komunity, vede aktivitu skupinovou psychoterapii pro vybrané odsouzené a zabývá se možnostmi nácvičku relaxačních technik.

5.1.3 Vychovatel

má statut pedagogického pracovníka, je podřízen vedoucímu oddělení a je metodicky veden při realizaci programu zacházení speciálním pedagogem. Prvotním úkolem vychovatele je cílevědomě působit na odsouzené s cílem zmírňovat negativní dopad výkonu trestu na každého jedince. Zabezpečovat zájmy odsouzených, osobně je znát, znát vztahy a vazby na rodiny, také vztahy mezi odsouzenými.

Mapovat průběžně situaci na ložnicích i v jednotlivých skupinách. Sám se podílí na sportovních, vzdělávacích a zájmových aktivitách v průběhu svého pracovního dne. Dohlíží na vhodnou úpravu a úklid ubytovacích prostor. Vede pravidelné záznamy o pohovorech v měsíčních intervalech do osobní karty odsouzeného a sleduje aktivitu při

realizaci plnění programu zacházení. Zpracovává hodnocení dle požadavků soudů, ve kterém mimo jiné uvádí, zda je plněn program zacházení či nikoliv. Činí potřebná opatření k předcházení a včasnému odhalování násilí i jiného protiprávního jednání. Je přítomen při umístování či přemístování odsouzeného v rámci oddělení.

5.1.4 Sociální pracovník

jeho úkolem je pomoc odsouzeným při řešení jejich sociální situace. Jsou v neustálém kontaktu se sociálním kurátorem, který dochází do věznice a společně poskytují sociálně-právní poradenství a pomoc.

Na každého odsouzeného ihned po jeho příchodu do výkonu trestu zpracovává sociální anamnézu. Spolupracuje se školskými zařízeními, úřady práce, se zařízeními ústavní a ochranné výchovy a dalšími organizacemi. Dává návrhy na přemístění a skladbu ubytování odsouzených. Sám osobně vede jednu aktivitu.

5.1.5 Pedagog volného času má statut pedagogického pracovníka a je nedílnou součástí výchovného týmu oddělení výkonu trestu. Zajišťuje realizaci programu zacházení v oblasti pracovní, vzdělávací a zájmové. Účastní se vyhodnocování účinnosti procesu resocializace. Při své práci především využívá skupinových forem práce.

5.2 Spolupráce s nevládními organizacemi na programech zacházení

V souladu se zákonem č.169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody působí ve věznici zástupci registrovaných církví a náboženských společností a občanské Sdružení Podané ruce. Do věznice docházejí také externí pracovníci podílející se na programech zacházení.¹²

Duchovní péče z řad církví a to Církev římsko-katolická, Církev bratrská, Českobratrská církev evangelická, Pravoslavná církev, Bratrská jednota baptistů, Svědci Jehovovi, Armáda spásy, Církev adventistů sedmého dne a Křesťanské sbory. Duchovní a církevní práce s odsouzenými se realizují v souladu s časovým rozvrhem dne, a to v malé skupině v pastorační místnosti. Náboženská shromáždění (mše) se konají v jídelně odsouzených.

---

¹² zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 169/1999 Sb.duchovní služby § 20

Sdružení Podané ruce působí ve věznici od roku 2000, kde poskytuje pomoc odsouzeným, kteří na svobodě měli problémy s drogou. Formou terapeutické skupinové práce pracují s odsouzenými umístěnými v bezdrogové zóně, formou individuálních pohovorů pomáhají vězňům, kteří mají zájem svůj problém řešit. Vytvořili s odsouzenými dvě terapeutické skupiny a provádějí činnost dva dny v týdnu. Věznice nabídla k dispozici terapeutickou místnost s vybavením.

Sdružení úzce spolupracuje v rámci poradny drogové prevence se specialisty oddělení výkonu trestu, probíhá vzájemná výměna informací o odsouzených a o jejich zapojení v terapeutických programech a návazná práce s nimi. Působení odsouzených v terapiích je součástí jejich programu zacházení.

5.3 Nabídka programů ve Věznici Kuřim

Každý odsouzený má právo si zvolit svůj vlastní program zacházení z těch, které mu věznice nabídne vzhledem ke vhodnosti a daným možnostem. Pokud si odsouzený žádný z těchto programů nezvolí, zúčastní se tzv. minimálního programu zacházení. V podmínkách naší Věznice Kuřim se zužuje pouze na pracovní zařazení ve vnitřních provozech a práce ve prospěch věznice (úklid, brigádní činnost, práce pro věznici a udržení kontaktů s rodinnými příslušníky.) Minimální program zacházení je zpravidla uplatňován pouze u odsouzených zařazených ve III. přístupné skupině vnitřní diferenciací (PSVD). Cílem tohoto programu je vést odsouzené k bezproblémovému výkonu trestu v souladu se zákonem výkonu trestu odnětí svobody (ZVTOS) bez potřeby přijímání mimořádných opatření.

Minimální program zacházení tvoří především pracovní činnost, povinnost dodržovat běžné společenské normy, pořádek, kázeň a povinnosti stanovené v nařízeních a zákonech o výkonu trestu. V rámci minimálního programu zacházení mohou odsouzení provádět individuální zájmovou činnost zejména v době svého osobního volna.

Pracovní aktivity ¹³

Odsouzení jsou ve věznici zařazováni do práce s přihlédnutím k jejich zdravotnímu stavu, vzdělání a získané praxi v daném oboru, výši jejich pohledávek, délce trestu a sociální situaci. Dále se přihlíží k osobnosti odsouzených, k jejich skutečnému zájmu pracovat a přizpůsobení se konkrétním podmínkám pracovního zařazení, k plnění jejich povinností v dosavadním průběhu výkonu trestu, popřípadě k dalším specifickým podmínkám daných pracovišť.

Úklidová činnost a práce potřebná k zajištění každodenního provozu věznice se týká provádění běžných denních úklidů v objektech a venkovních prostorech věznice a v rámci organizovaných úprav ve věznici nebo mimo ni.

- pracovní zařazení na vnitřním pracovišti věznice dle určení odborné komise dle sjednané individuální smlouvy
- pracovní zařazení na vnějším pracovišti věznice dle určení odborné komise dle sjednané individuální smlouvy
- provádění všech prací ve prospěch věznice
- provádění úklidových prací v ubytovnách odsouzených
- pracovní terapie – ergoterapie (činnost zahradnická, krejčovská, dřevomodelářská a řezbářská)

Vzdělávací aktivity ¹³

Vzdělávání realizované zaměstnanci oddělení výkonu trestu v rámci plnění programů zacházení je zaměřeno např. na jazykovou průpravu, základy společenských věd, a kurzů.

- vzdělávání organizované či realizované středním odborným učilištěm, učiliště a odborným učilištěm dle aktuálních možností věznice
- vzdělávání vedené či kontrolované zaměstnanci oddělení výkonu trestu
- vzdělávání v korespondenčních kurzech a v síti základních, středních, vyšších odborných nebo vysokých škol České republiky

---

¹³ zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 169/1999 § 14 vnitřní řád v souladu s tímto vnitřním řádem věznice Kuřim

- jazykové kurzy (angličtina-formou samostudia, němčina, ruština, český jazyk)
- společenská výchova
- zeměpisný kroužek
- výpočetní technika
- historicko - náboženský kroužek
- kynologický kroužek - lovecká plemena
- dokumentárně - přírodopisný kroužek
- ekonomika
- myslivecký kroužek
- kynologický kroužek

Speciálně výchovné aktivity ¹⁴

se rozumí individuální a skupinové činnosti s terapeutickými prvky, které jsou vedeny odbornými zaměstnanci věznice nebo jinými odbornými subjekty.

- individuální psychoterapie
- psychoterapeutická skupina
- muzikoterapie - relaxace
- sociálně právní poradenství
- trénink zvládnání vlastní agresivity
- rehabilitační a pohybová cvičení
- sociálně právní poradenství
- lékařská sexuální ordinace
- arteterapie
- týdenní terapeutická komunita
- klub mladých
- dramatická výchova

---

¹⁴ zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 169/1999 § 14 vnitřní řád v souladu s tímto vnitřním řádem věznice Kuřim

Zájmové aktivity ¹⁵

jsou realizovány v rámci jednotlivých oddílů nebo oddělení podle aktuálních možností a nabídky věznice. Rozumí se jimi aktivity např. sportovní, rukodělné, naučné a poznávací, orientované na kulturní a aktuálně společenské dění. Tyto aktivity jsou vedeny zejména vychovateli, pedagogy volného času nebo dalšími pověřenými zaměstnanci věznice.

- individuální a skupinové zájmové činnosti (sportovní činnost, zájmové kroužky)
- kroužek šipek
- hudební kroužek (dle žánrů - folklor, country)
- samoobslužné činnosti
- kondiční cvičení
- poslechový kroužek
- kroužek atletiky
- modelářský kroužek
- počítačový kroužek
- akvaristický kroužek
- zahradnický kroužek
- scrabble a Sudoku
- šachový kroužek
- kroužek stolního tenisu
- akvaristika
- výtvarný kroužek
- návštěvy kulturních akcí mimo areál věznice.

---

¹⁵ zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 169/1999 § 14 vnitřní řád v souladu s tímto vnitřním řádem věznice Kuřim

Oblast utváření vnějších vztahů¹⁶

realizují se aktivity, které v kladném směru přispějí k soběstačnému životu odsouzených v souladu se ZVTOS¹⁷ po jejich propuštění z výkonu trestu.

V této oblasti je odsouzeným nápomocen zejména sociální pracovník. Jedná se o udržení a posílení pozitivních vazeb s rodinou, uspořádání a vyřizování sociálních podmínek života po propuštění, vyřizování základních dokladů nezbytných pro další jednání na úradech práce, navazování kontaktů se zaměstnavateli, charitativními organizacemi a dalšími subjekty, které mohou zprostředkovat pomoc nebo samy zajistit vhodné podmínky v prvních dnech života odsouzených po jejich propuštění z výkonu trestu a spolupráce s Probační a mediační službou.

- prohloubení vztahu k rodině a blízkým osobám, pomoc při řešení konkrétních situací, problémů a potíží prostřednictvím zákonných institutů
- opuštění věznice v souvislosti s návštěvou
- přerušování výkonu trestu
- návštěvy bez sluchové a zrakové kontroly
- realizace navýšených limitů pro telefonní hovory

Závěrem ke kapitole Program zacházení bych dodal, že se jedná o výchovný prostředek, jehož základem je vedení odsouzených k přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin a naplňování účelu trestu.

Programy jsou sestavovány z jednotlivých aktivit vycházejících z možností věznice. Garantem programů zacházení je příslušný speciální pedagog, který tyto programy sestavuje a aktualizuje ve spolupráci s ostatními zaměstnanci věznice.

Cílem průběžného hodnocení programu zacházení je zhodnocení všech oblastí stanoveného programu, včetně plnění jeho cíle. Realizuje se v příslušných intervalech pro daný typ věznice a kategorii odsouzených. Hodnocení provádí vychovatel u každého odsouzeného vždy po uplynutí intervalu od data schválení programu ředitelem věznice nebo při aktualizaci od data schválení speciálním pedagogem a dále podle navazujících intervalů vždy do 5. až 10. dne od jeho uplynutí. Při průběžném

---

¹⁶ zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 169/1999 § 14 vnitřní řád v souladu s tímto vnitřním řádem věznice Kuřim

¹⁷ ZVTOS zákon výkonu trestu odnětí svobody

hodnocení programu zacházení vychovatel spolupracuje především se speciálním pedagogem a dalšími zaměstnanci věznice.

V rámci programu zacházení se pro odsouzené s trestem odnětí svobody delším než jeden rok nejméně tři měsíce před propuštěním vytvářejí podmínky pro jejich samostatný způsob života po propuštění a za tím účelem se aktualizuje program zacházení.

6. Programy zacházení a jejich uplatňování ve Věznici Kuřim

Ve Věznici Kuřim je dvanáct kolektivů rozdělených podle zaměření na danou skupinu odsouzených.

- nástupní oddělení
- **oddělení drogově závislých**
- **mladí dospělý**
- **pro odsouzené s nařízenou ochrannou léčbou sexuologickou v ústavní formě**
- **výstupní oddělení**
- dozor
- ostraha

U odděleních, které mám označené, jsem konkrétně uvedl výběr z programů aktivit odsouzených, pro porovnání s jednotlivými odděleními.

Nástupní oddělení je umístěno v budově B2b a jeho kapacita je v současné době 50 odsouzených. Je určeno pro odsouzené zařazené do věznice s ostrahou i dozorem. Diferenciace je prováděna umístěním na jednotlivé ložnice. Oddělení tvoří 4 ložnice pro odsouzené v dozoru a 4 ložnice pro odsouzené v ostraze.

V rámci tohoto oddělení se zde umísťují odsouzení zařazení v evidenci možných objektů násilí, kteří byli v tomto oddělení umístění po celou dobu výkonu trestu. Ze zkušenosti se jeví toto oddělení pro tuto skupinu nejvhodnější, neboť je zde velká fluktuace ostatních odsouzených. Odsouzení, se kterými byli prováděny vstupní pohovory, zde setrvali zpravidla 2 týdny a pak přešli do standardních oddělení k dalšímu výkonu trestu. V průběhu roku 2008 prošlo tímto oddělením 192 odsouzených v dozoru a 283 odsouzených v ostraze.¹⁸

6.1 Oddělení drogově závislých (bezdrogová zóna)

Účelem umísťování odsouzených do bezdrogové zóny je zamezit odsouzeným v kontaktu s návykovými látkami a snížit zdravotní a sociální rizika jejich závislosti, dále motivovat odsouzené ke změně dosavadního chování a postojů a napomáhat tím k jejich všestrannému rozvoji.

Oddělení bezdrogové zóny se zřizuje ve vyčleněné části věznice podle kapacity věznice a je náležitě vybaveno k provádění všech aktivit. Na oddělení jsou přijímáni odsouzení, kteří nebyli a nejsou uživateli drogy, ale lze je považovat za jedince ohroženého drogou. Dále odsouzení, kteří užívali drogu a nyní jsou motivováni k dobrovolné abstinenci a nebo absolvovali soudně nařízené nebo dobrovolné ochranné léčení toxikomanie nebo absolvovali pobyt v oddělení specializovaném pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek. Odsouzení jsou přijímáni na základě písemné žádosti, o přijetí rozhoduje ředitel věznice na základě doporučení odborné komise. Při přijetí na oddělení se odsouzený prokazatelně zaváže dodržovat všechna stanovená pravidla, abstinovat a kdykoli se podrobit kontrolám abstinence. Odsouzení, kteří byli uživateli drog, musí souhlasit se zařazením do „registru uživatelů drog – žadatel o léčbu“.¹⁹ (příloha č.1)

O vyřazení odsouzených rozhoduje také ředitel věznice na základě doporučení odborné komise. Důvodem může zejména být zneužití drogy, odmítnutí se podrobit kontrole abstinence včetně odběru tělních tekutin, udělení kázeňského trestu, odmítnutí účastnit se stanovených aktivit programu zacházení (příloha č.2) Po vyřazení z

---

¹⁸ Výroční zpráva věznice Kuřim za rok 2008 čl..nástupní oddělení

¹⁹ Vnitřní řád věznice Kuřim Bezdrogová zóna čl. 61 příloha č.28

bezdrogové zóny se odsouzený zařadí do druhé nebo třetí dostupné skupiny vnitřní diferenciací nebo je přemístěn do jiné věznice.

Program zacházení má pevnou strukturu a důraz je kladen na skupinovou atmosféru a terapii doplněnou dostatečnou fyzickou zátěží a možností individuálních konzultací. V rámci programu zacházení se přístup zaměřuje na prevenci zneužívání drog. Ovlivňovat odsouzené v jejich názoru na drogu, motivaci k abstinenci a k vedení zdravého životního stylu.

Tým tvoří psycholog, vychovatel, speciální pedagog, zástupce zdravotního oddělení, sociální pracovník, externí pracovníci Sdružení Podané ruce.

6.1.1 Přehled aktivit programu Bezdrogové zóny

- pracovní aktivity
- vzdělávací a zájmové aktivity
- speciálně výchovné aktivity
- fyzicky zátěžový program

Jako **pracovní aktivitu** je třeba zajistit práci v prostorách bezdrogové zóny, aby se odsouzení nemohli dostat do kontaktu s odsouzenými ze standardního výkonu trestu (úklidová činnost, brigády ve vnitřních prostorách, práce potřebné k zajištění každodenního provozu věznice).

Pracovní terapie, domácí práce a činnosti jako vaření, praní, žehlení, ruční práce. Cílem je získat běžné návyky pro praktický život po propuštění. Práce se dřevem, výroba předmětů pro charitativní účely. Snahou aktivity je uvědomit si vlastní schopnosti prostřednictvím možnosti pomáhat druhým.

Vzdělávací a zájmové aktivity zahrnují rozšíření a obohacení celkového společenského rozhledu prostřednictvím samostudia tématicky zaměřené literatury, jazykových kroužků, kurzů práce s PC, společenské výchovy. Dále jsou odsouzeným nabízeny zájmové aktivity dle nabídky věznice.

Speciálně výchovné aktivity arteterapie, muzikoterapie, biblioterapie, dramaterapie, skupinová psychoterapie, pohybová terapie, sociálně psychologický výcvik s cílem

rozvoje duševního života. Prohlubování vztahu ke kráse a poznání, k vyjádření vlastních pocitů a sebepoznání i vztahu k druhým lidem.

Poradenství zaměřené především k řešení psychosociálních problémů vzniklých v důsledku dosavadního způsobu života, jakož i zprostředkování kontaktů se středisky prevence a léčby drogově závislých.

Individuální psychoterapie poskytuje prostor pro rozvoj osobnosti, případně možnost řešení individuálních psychických problémů.

Nácvik relaxačních dovedností a osvojení prostředků k účinnému zvládnání zátěže a seznámení se základními principy duševní hygieny. Sociálně právní poradenství zahrnuje veškeré aktivity zaměřené na posílení psychosomatické kondice (veškeré pracovní, sportovní a psychologicky zaměřené aktivity) včetně možnosti konzultovat své problémy s praktickým lékařem, eventuálně psychiatrem.

Duchovenská péče nabízí možnosti a způsoby sebepoznání a pochopení smyslu lidského života ve společensky akceptovatelných dimenzích. Věznice má pro tuto péči zajištěnou stálou místnost.

Fyzicky zátěžový program skupinové sportovní aktivity a kondiční cvičení vychází z předpokladu, že tělesná cvičení a fyzická zátěž pomáhají snižovat vnitřní napětí, depresivní a úzkostné stavy a nepřímo odbourávají agresi.

6.1.2 Aktivity odsouzeného X zařazeného na oddíle drogově závislých

Cíle programu	Důsledně dodržovat abstinenci od užívání OPL. Zákaz držení a šíření omamných látek. Aktivně přistupovat k plnění programu Bezdrogové zóny.
Pracovní aktivity	Úklidové práce na oddíle a ve prospěch věznice.
Vzdělávací aktivity	Český jazyk, kroužek výpočetní techniky, společenská výchova, zahradnický kroužek, sebeobslužné činnosti

Speciálně výchovné aktivity	Komunity, relaxace, spolupráce se Sdružením Podané ruce, sociálně právní poradenství, pracovní výchova, individuální psychoterapie
Zájmové aktivity	Sportovní aktivity, kondiční cvičení.
Oblast utváření vnějších vztahů	Posilování žádoucích sociálních vazeb - rodina, družka

Závěrem bych dodal, že velkou výhodou tohoto oddělení je že leží mimo hlavní ubytovny pro standardní výkon trestu. Odsouzení zde žijí ve velmi přijatelných podmínkách materiálního zabezpečení. Skupina odsouzených má možnost se plně věnovat programu zacházení a níž by byla ovlivňována okolním prostředím spoluvězňů. Vzhledem k průměrnému věku odsouzených 27 let je zde reálná možnost na úspěšnou resocializaci.

Tímto oddělením za uplynulý rok prošlo 46 odsouzených, kteří buď zůstali v péči specialistů poradny nebo byli podle aktuálních problémů předáváni pracovníkům Sdružení Podané ruce, se kterými poradna úzce spolupracuje nebo prostřednictvím lékaře svěřeni do péče psychiatra.

V měsíci dubnu bylo zde ubytováno 12 odsouzených .

6.2 Mladí dospělý

V rámci vnitřní diferenciacie je pro mladé odsouzené vyčleněno samostatné oddělení, kde jsou vytvořeny optimální podmínky. Ubytování je v sedmi ložnicích po čtyřech odsouzených. Součástí oddělení je kulturní místnost, místnost pro samoobslužné aktivity, kuřárna a společné soc. zařízení, samostatný průchod na vycházkový dvůr a hřiště.

Cílem diferencovaného ubytování je omezit vzájemný kontakt s odsouzenými nezařazenými do programu, věkově staršími a vězni s negativní kriminální anamnézou. Účelem je zabránit přejímání nežádoucích vzorců chování od těchto odsouzených.

Mladým dospělým zařazeným do programu je umožněna individuální výzdoba ložnic v souladu s obecnými estetickými pravidly (vlastní výtvarné práce, zakoupené fotografie, grafika, poličky, pokojové květiny apod.).

Výchovně vzdělávací program je zpracován na základě Konceptce zacházení s mladými vězni schválené na poradě vedení generálního ředitelství VS ČR dne 12.4.1999. V základě navazuje na standardní minimální pravidla OSN pro uplatňování práv u mladistvých.

Za mladou generaci – v souladu s koncepcí UNICEF – je vymezena věková skupina dětí a mladých lidí do 26 let. Za děti jsou považovány osoby ve věku do 18 let, za mládež pak osoby ve věku od 18 do 26 let.

Pro tento účel je užíván termín „mladiství“ pro osoby ve věku 15 – 18 let, „mladí dospělí“ pro osoby ve věku 18 – 26 let a souhrnného termínu „mládež“ nebo „mladá generace“ pro věkovou kategorii 15 – 26 let.²⁰

Výchovně vzdělávací program zacházení s mladými dospělými je zaměřen především na eliminování negativního vlivu vězeňského prostředí (prizonizaci), motivaci mladých dospělých odsouzených ke změně životního stylu a celkovému zacházení s nimi tak, aby po propuštění z výkonu trestu byli připraveni pro úspěšnou reintegraci do společenského života bez dalšího páchaní trestné činnosti.

Protože jde o skupinu vězňů, která je vzhledem k dosud neukončené socializaci a sociální integraci relativně nejsnadněji ovlivnitelná ať už v pozitivním či negativním smyslu, je nutné věnovat jí zvýšenou pozornost a penitenciární péči.

Do programu pro mladé dospělé mohou být zařazeni zpravidla prvověznění odsouzení ve věku od 18 do 26 let. Na základě projeveného zájmu odsouzeného a doporučení specialistů rozhodne o zařazení do programu odborná komise složená ze speciálního pedagoga, psychologa a sociálního pracovníka.

Při přijetí se odsouzený zaváže plnit stanovené aktivity, zúčastňovat se povinných a povinně volitelných volno časových aktivit podle časového rozvrhu, stanoví si dlouhodobý osobní cíl. (příloha č.3)

---

²⁰ Vnitřní řád věznice Kuřim Mladí dospělý příloha č.27

Na týdenních komunitách si stanoví pracovní a osobní úkol na konkrétní týden . V případě, že bude zařazen ve výchovně vzdělávacím programu, kde bude pracovat, musí se zúčastňovat aktivit pro pracující, zejména speciálně výchovných aktivit. Dle vlastního zájmu si může zvolit ještě další aktivity.²¹

Možnosti plnění týdenních úkolů v oblasti pracovní např.: úklid podlahy v ložnici, umývání dveří, oken, poliček, praní záclon, péče o květiny, utírání prachu, údržba rychlovarné konvice a vařiče, úklid společných prostor (WC, sprchy, umývárna, úklidová místnost, místnost pro samoobslužné aktivity, kužárna, chodba, kulturní místnost) apod.

Osobní úkol si vyberou mladí dospělí sami např.: účast na dalších vzdělávacích akcích (přednášky, besedy, kluby, kvizy apod.), podíl na vedení zájmových aktivit, aktualizace nástěnek v oddělení, příprava besedy, přednášky a hudebního odpoledne. Podat pomocnou ruku nově příchozím odsouzeným, estetizace ložnice, úvaha na zadané téma apod.

Naplňování týdenního programu pracovníci věznice zaznamenávají. Zde se bude také vyhodnocovat dodržování základních povinností. Týdenní vyhodnocení proběhne na společné schůzce. Průběžné plnění úkolů si mladý dospělý od zaměstnanců vězeňské služby nechává zaznamenat do týdenního programu. Jednou za měsíc se zúčastní měsíční komunity.

Při neplnění povinností vyplývajících z výchovně vzdělávacího programu pro mladé vězně může být odsouzený z programu vyřazen (např. hrubé porušení základních povinností, dlouhodobý pasivní přístup k plnění úkolů a k aktivitám výchovného a vzdělávacího programu apod.). O vyřazení rozhoduje odborná komise. Tato odborná komise je zároveň garantem výchovně vzdělávacího programu pro mladé dospělé, koordinátorem je speciální pedagog.

---

²¹ Vnitřní řád věznice Kuřim Mladí dospělý příloha č.27

6.2.1 Přehled aktivit programu Mladí dospělí

- **povinné nepracující**

speciálně výchovné: týdenní komunita, měsíční komunita, vypracování osobního úkolu, klub mladých – sociálně-psychologický výcvik, relaxace pod vedením psychologa, sociálně-právní poradenství

vzdělávací: výtvarná výchova, samoobslužné aktivity, kroužek českého jazyka, základy výpočetní techniky, populárně-naučný kroužek

zájmové: sportovní aktivity

- **povinně volitelné nepracující**

skupinová terapie, akvaristika, kroužek šipek, kondiční cvičení, víkendové vzdělávací aktivity

- **povinné pracující**

speciálně výchovné: týdenní komunita, měsíční komunita, vypracování osobního úkolu, klub mladých – sociálně-psychologický výcvik, výchova k rozvoji komunikačních dovedností, sociálně-právní poradenství

Možnosti aktivit se aktualizují podle ročního období a možností oddělení. Vždy však bude konkretizována v měsíčním rozvrhu při zachování 21 povinných hodin pro nepracující.

6.2.2 Aktivity odsouzeného X zařazeného na oddíle pro mladé dospělé

Cíle programu	Dodržování všech povinností vyplývajících z výchovně vzdělávacích programů. Posilování volných vlastností, prohlubování Pracovních dovedností a návyků.
Pracovní aktivity	pracovně zařadit v rámci věznice pracovní terapie – kuchyň úklidové práce v oddělení
Vzdělávací aktivity	Sebeobslužné aktivity - individuálně
Speciálně výchovné aktivity	týdenní komunita měsíční komunita klub mladých SPV Zájmové aktivity Kondiční cvičení sportovní aktivity v době vycházek scrable.
Oblast utváření vnějších vztahů	Kontakt s rodiči, přítelkyní, sestrou, kamarády

V roce 2008 bylo ve výchovně vzdělávacím programu zacházení pro mladé dospělé zařazeno 50 vězňů. Měsíčně průměrně pracovalo v programu 13 vězňů. Převážná většina z nich přistupovala k plnění svých úkolů zodpovědně.

Vězni měli zpracovány individuální programy zacházení, které 90% odsouzených plnilo bezezbytku, ostatní částečně.

Při hodnocení přínosu speciálního programu pro mladé dospělé byl jako nejdůležitější označen přímý kontakt s mladými odsouzenými. Přímé působení, osobní příklad, důsledná kontrola plnění povinností, ale také lidský přístup, to vše bylo dobrou cestou k motivaci odsouzených.

6.3 Specializované oddělení pro odsouzené s nařízenou ochrannou léčbou sexuologickou v ústavní formě

Ve Věznici Kuřim bylo v březnu v roce 1998 otevřeno specializované oddělení pro odsouzené s nařízenou ochrannou sexuologickou léčbou ústavní za sexuálně motivovaný trestný čin.

Odsouzený umístěný v tomto oddělení vykonává souběžně nepodmíně trest odnětí svobody ve věznici s ostrahou a zároveň se podrobuje speciálnímu terapeutickému zacházení v podmínkách režimové léčby. Cílem pobytu v tomto oddělení je úspěšně a bezproblémově absolvovat uložený trest a současně zahájit ochrannou ústavní sexuologickou léčbu. Základním kritériem pro zařazení do specializovaného oddělení je nařízení výkonu ochranného sexuologického léčení vydaného příslušným soudem a souhlas odsouzeného se zařazením do speciálního programu zacházení. Další podmínkou pro zařazení je trvalý pobyt na území ČR. Odsouzení s negativním přístupem k nařízené léčbě jsou ubytováni odděleně od odsouzených s aktivním přístupem k léčbě. Na oddělení je uplatňována komplexní terapie, která spočívá jednak v psychoterapeutickém vedení odsouzeného a jednak, pokud odsouzený projeví souhlas, tak za podpory léků útlum hormonální aktivity.²²

Na odsouzeného je kladen důraz na osobní aktivitu a motivaci. Odsouzení píší životopis, do deníků zaznamenávají důležité, zejména emočně významné postřehy z pobytu ve specializovaném oddělení. Jsou rovněž seznamováni v tzv. zdravotních skupinách se základy obecné hygieny sexuálního života, získávají informace o problematice sexuálních deviací a specifice sexuálního chování jednotlivých diagnostických skupin.

V rámci skupinové psychoterapie se pracuje na vytváření a upevňování náhledu na spáchanou trestnou činnost a vlastní deviaci, na vytváření možných strategií zvládnání deviantního puzení v krizových situacích, na posilování nedevariantních sexuálních preferencí tam, kde je to možné a na schopnost nahlížet na svoji trestnou činnost z pozice oběti včetně schopnosti empatie. Skupinová psychoterapie je v odůvodněných případech dle potřeby doplňována individuální psychoterapií, podpůrnou

---

²² Vnitřní řád věznice Kuřim příloha č.26 Specializované oddělení pro odsouzené s nařízenou léčbou sexuologickou v ústavní formě Zřízení a zrušení specializovaného oddělení rozhoduje Generální ředitel Vězeňské služby (vyhláška č.345/1999)

psychoterapeutickou péčí, motivačními pohovory, odbornými konzultacemi a poradenstvím. Je třeba zdůraznit, že sexuální devianti jsou z terapeutického hlediska nejnáročnějšími odsouzenými. Proto je žádoucí, aby terapeuti byli vzhledem ke svým zkušenostem ve své práci schopni účelné a smysluplné integrace rozmanitých psychoterapeutických postupů různých terapeutických škol a směrů tak, aby byli schopni průběh terapií co nejvíce přizpůsobit skutečným potřebám a rovněž i specifickým podmínkám výkonu trestu.

Pravidelně 1 x týdně probíhá komunita všech odsouzených s terapeutickým týmem. Účast je povinná a obě strany mají možnost okamžitě a veřejně řešit záležitosti celého kolektivu.

Součástí režimové léčby je i pracovní výchova vedená pedagogem volného času a pohybová výchova vedená speciálním pedagogem. Odsouzení se v rámci pracovní výchovy podílí na estetizaci ubytovny, pracují pro potřeby věznice.

Seznamují se s různými výtvarnými technikami (kreslení, malování, malování na sklo, na dřevo), modelování, batikování, výroba a tisk linorytů, šití z látky, z koženky, lepení modelů aut, letadel, lodí, výroba ozdob zaměřená k vánočním a velikonočním svátkům, výroba hraček pro děti apod.¹⁵

Při pohybové terapii se využívají techniky vedoucí k odbourávání napětí, posilování sebevědomí a smyslu pro dodržování stanovených pravidel.

Spolupracující odsouzení mají, kromě povinných terapeutických aktivit, umožněno maximální zapojení do zájmové činnosti a jsou přednostně zařazováni do zaměstnání na pracovišti speciálního oddělení. Tato skutečnost pozitivně ovlivňuje rozhodování odsouzených, zda spolupracovat na své léčbě již v době výkonu trestu či nikoliv. Pracující odsouzený má totiž po ukončení trestu a nástupu do léčebny nárok na nemocenskou dávku. U nespolupracujících odsouzených se opakovaně řeší jejich postoj k léčbě a je jim dána možnost svůj negativní postoj během výkonu trestu změnit a aktivně se zapojit do procesu léčby.²³

---

²³ Vnitřní řád věznice Kuřim příloha č.26 Specializované oddělení pro odsouzené s nařízenou léčbou sexuologickou v ústavní formě Zřízení a zrušení specializovaného oddělení rozhoduje Generální ředitel Vězeňské služby (vyhláška č.345/1999)

Na závěr pobytu je na odsouzeného vypracována tzv. propouštěcí zpráva, která velmi podrobně zachycuje průběh léčby a informuje o všech důležitých hodnotách a výsledcích. Tato dokumentace je odeslána ambulantnímu lékaři nebo odchází s odsouzeným do léčebny, kde pokračuje další léčení.

Zaměstnanci, kteří se podílejí na chodu oddělení - speciální pedagogové, psycholog, vychovatel terapeut, sociální pracovník, vychovatelé, pedagogové volného času.

Přehled deviací u odsouzených na specializovaném oddělení ve Věznici Kuřim. Celkem 54 spolupracujících, u šesti odsouzených nebyla docílena spolupráce a tudíž k jejich negativnímu postoji byli přemístěni na jiné oddělení.

Sexuální agresori 30 odsouzených

Pedofilové 4 odsouzení

Pedofilové s kombinovanou sexuální deviací 14 odsouzených

Sadisti 5 odsouzených

Sexuální pyroman 1 odsouzený

6.3.1 Přehled aktivit programu na specializovaném oddělení

Vzdělávací aktivity - kroužek přírodopisný, kynologický, myslivecký, společenská výchova, sebeobslužné činnosti, kroužek vaření, praní, žehlení, počítače, náboženský kroužek

Zájmové aktivity - kroužek rukodělný, šití, poslechový, modelářský, výtvarné techniky, šipky, stolní tenis, videokroužek, kondiční cvičení

Speciálně výchovné aktivity - skupinová psychoterapie, individuální psychoterapie, terapeutické pohovory, muzikoterapie - relaxace, komunity, pohybová výchova, pracovní výchova, sociálně-právní poradenství,

6.3.2 Výběr aktivit odsouzeného X zařazeného na specializovaném oddělení

Cíle programu	Absolvovat standardizovaný reedukační program pro odsouzené Získávat náhled na trestnou činnost Zapojit se do aktivit léčebného procesu. Plnění úkolů v pracovní terapii.
Pracovní aktivity	Práce pro potřeby věznice, práce v oddělení, pracovní terapie v rukodělné dílně.
Vzdělávací aktivity	Kroužek výpočetní techniky, sebeobslužné činnosti.
Speciálně výchovné aktivity	Komunity, lékařská vyšetření a ordinace, pohybová výchova.
Zájmové aktivity	Kroužek šipek, sportovní činnost na vycházkách
Oblast utváření vnějších vztahů	Písemný kontakt s matkou a sestrou

Dílčí závěr

Na specializované oddělení jsem docházel z důvodu vykonání praxe a měl jsem možnost se blíže seznámit s organizací a s průběhem léčby. Poznal jsem, jak je důležité informovat odsouzené o závažnosti a druhu jejich deviace a smysluplnosti léčby.

V loňském roce specializované oddělení oslavilo výročí deseti let založení.

Poznámka: Na základě soudem nařízeného ochranného léčení sexuologického v ústavní formě je s odsouzeným zahájena léčba v průběhu výkonu trestu odnětí svobody (§57, odst.3 zák.č.169/99Sb.)

6.4 Výstupní oddělení

Výběr odsouzených do tohoto oddělení dle stanovených podmínek Zákona č.169/1999Sb. zajišťoval vychovatel ve spolupráci se speciálním pedagogem. Kapacita oddělení je plně využívána. Je stanovena kapacita 20 míst pro odsouzené s ostrahou, 8 míst pro odsouzené s dozorem. Od počátku roku 2008 bylo do výstupního oddělení průběžně umístěno 70 odsouzených s průměrnou délkou pobytu 6 měsíců. Výběr dle výše uvedených podmínek zahrnoval jak odsouzené před „výstupem“, tak odsouzené před projednáváním podmíněného propuštění.²⁴

Standardní výběr vzdělávacích aktivit byl rozšířen o trénink osob končících výkon trestu, stálý zájem byl o samoobslužné činnosti (vaření, praní, žehlení), které prohlubují samostatnost a potřebné návyky odsouzených, které využijí po propuštění z vězení. Součástí programů zacházení byla rovněž široká škála zájmových aktivit, největší zájem ze strany odsouzených byl o aktivity sportovního charakteru. Kázeň odsouzených byla v převážné většině dobrá, umístění do výstupního oddělení brali především jako motivační, zvýhodněné ubytovací prostředí proti standardnímu výkonu trestu.

---

24 Výroční zpráva věznice Kuřim za rok 2008 Výstupní oddělení

Přehled aktivit programu na výstupním oddělení

Sociální pracovník je garantem programu zaházení na výstupním oddělení v oblasti

- individuálně sociálně právní poradenství
- orientace ve státní správě
- rodinné poradenství
- sebeobslužné činnosti

Speciální pedagog je garantem programu zaházení na výstupním oddělení v oblasti

- všeobecně – vzdělávací aktivity
- jazykově – vzdělávací aktivita
- vzdělávání v sociálních dovednostech
- sportovní aktivity

Psycholog je garantem programu zaházení na výstupním oddělení v oblasti

- rozvoj sebepoznávání
- nácvik sociálních a komunikativních dovedností
- relaxační techniky

Vychovatel je garantem programu zaházení na výstupním oddělení v oblasti

- samoobslužné činnosti
- zájmové aktivity
- pracovní terapie

Cílem zpracovávaných programů zacházení pro výstupní oddělení byla ve většině případů příprava podmínek pro plynulý návrat odsouzených do civilního života, zejména v oblasti ubytování, zaměstnávání a zintenzivnění kontaktu s blízkými osobami.

Výběr aktivit odsouzeného X zařazeného na výstupním oddělení

Cíle programu

Kontaktem s matkou a spoluprací s odbornými zaměstnanci si vytvářet podmínky pro plynulý přechod do občanského života v případě podmíněného propuštění - oblast bydlení.

Pracovním zařazením a následným plněním pracovních úkolů upevňovat dosud zachované pracovní návyky.

Důsledným dodržováním řádu výstupního oddělení se vyvarovat konfliktního jednání ve vztahu k okolí.

Pracovní aktivity

- pracovně zařazen u firmy TYCO
- práce pro potřeby věznice

Vzdělávací aktivity

- sebeobslužné činnosti,
- samostudium angličtiny,

Speciálně výchovné aktivity

- pohovory se specialisty dle potřeby
- indiv. Sociálně právní poradenství dle potřeby

Zájmové aktivity

- kroužek motoristiky
- kondiční cvičení
- streetball.

Oblast utváření vnějších vztahů

- Kontakt s matkou, dětmi a ostatními blízkými osobami.

7. Výzkumné šetření

Cíl práce :

Využití plnění programů zacházení a jejich vliv na změnu životního postoje odsouzeného. Ve výzkumné části této práce jsem se zaměřil na skupinu odsouzených v režimu dozor a skupinu odsouzených v režimu ostraha.

Hypotéza :

Odsouzení muži v režimu dozor vykazují vyšší spokojenost s kvalitou nabídky programů zacházení ve Věznici Kuřim než odsouzení muži v režimu ostraha.

Popis zkoumaného vzorku:

Výzkum byl proveden na odděleních výkonu trestu s dozorem a ostrahou ve Věznici Kuřim.

Zkoumaný soubor tvoří celkem 40 osob náhodně vybraných, rozdělených do dvou skupin po 20 respondentech na odsouzené v režimu dozor a odsouzené v režimu ostraha. Účast zkoumaných osob byla dobrovolná a anonymní.

Popis metody :

Použitou metodou se stal dotazník sestavený po studiu některých psychologických osobnostních dotazníků. Dotazník jsem zvolil především pro jeho značnou jednoduchost vyhodnocování a interpretaci a také proto, že jsem mohl během krátké doby získat velké množství dat.

Na potvrzení či vyvrácení hypotézy že: „Odsouzení muži v režimu dozor vykazují vyšší spokojenost s kvalitou nabídky programů zacházení ve Věznici Kuřim než odsouzení muži v režimu ostraha“ byl vytvořen dotazník (příloha č.4) o počtu osm otázek, které jsou rozděleny do dvou škál. První škála je zaměřená na získání základních informací o odsouzeném (prostupná skupina, stáří, kolikrát byl ve výkonu trestu atd.).

Druhá škála je zaměřena na programy zacházení, možnosti výběru programu a oblíbenost těchto aktivit a využití mimo vězení.

Dotazník 8 otázek

Otázka č. 1

Jakou máte prostupnou skupinu vnitřní diferenciaci (PSVD). Podle motivace - první skupina nejlepší, druhá spolupracuje a třetí plní základní povinnosti?

<u>Prostupná skupina</u>	<u>odsouzení dozor</u>	<u>odsouzení ostraha</u>
První	8	5
Druhá	10	9
Třetí	2	6

Vyhodnocení otázky č.1 Odsouzení v režimu dozoru se aktivněji podílejí na spolupráci se zaměstnanci a na činnostech souvisejících s organizací života ve věznici.
(viz. kapitola 4.1 Vnitřní diferenciaci)

Otázka č. 2

Váš věk?

<u>Věková kategorie</u>	<u>odsouzení dozor</u>	<u>odsouzení ostraha</u>
Do třiceti	5	5
Do čtyřiceti	11	12
Do padesáti	3	3
Nad padesát	1	0

Vyhodnocení otázky č.2. Věková hranice u obou skupin respondentů je téměř shodná.

Otázka č. 3

Pokolikáté jste ve výkonu trestu?

<u>Výkon trestu</u>	<u>odsouzení dozor</u>	<u>odsouzení ostraha</u>
Poprvé	7	2
Podruhé	9	6
Vícekrát	4	12

Vyhodnocení otázky č.3 Odsouzení v režimu ostraha vícekrát recidivují a tudíž programy zacházení mají menší vliv na změnu životního postoje odsouzených.

Otázka č.4

Jakou aktivitu máte v programu zacházení?

<u>Aktivita</u>	<u>odsouzení dozor</u>	<u>odsouzení ostraha</u>
Vzdělávací	5	3
Zájmová	10	9
Vzdělávací i zájmová	4	6
Zájmová a speciálně výchovná	1	2

Vyhodnocení otázky č.4. Největší zájem mají obě skupiny o zájmové aktivity.

Nejvíce sportovní aktivity (fotbal, stolní tenis, šipky).Často vidám vysoký počet odsouzených provozující tyto aktivity na vycházkovém dvoře.

Otázka č.5

Kterou aktivitu preferujete?

<u>Aktivitu</u>	<u>odsouzení dozor</u>	<u>odsouzení ostraha</u>
Hudební kroužek (zájm.)	2	0
Sportovní aktivity všeobecně (zájm.)	2	1
Výuka cizích jazyků (vzděl.)	3	1
Výuka počítačů (zájm.)	4	0
Šipky, šachy (zájm.)	0	3

Modelářský kroužek (zájm.)	1	2
Kynologický kroužek (zájm.)	1	1
Zeměpisný kroužek (vzděl.)	2	1
Výpočetní technika (vzděl.)	2	2
Kondiční cvičení (zájm.)	2	3
Akvaristický kroužek (zájm.)	1	2
Kroužek stolního tenisu (zájm.)	0	1
Nic neuvedlo	0	3

Dozor : 13 zájmová aktivita, 7 vzdělávací aktivita

Ostraha : 13 zájmová aktivita, 4 vzdělávací aktivita

Vyhodnocení otázky č.4 a 5. Obě skupiny respondentů měly shodný výsledek zájmové aktivity a to třináct odpovědí. Vzdělávací aktivity převyšují u respondentů režimu dozor o tři odpovědi. Tudiž respondenti v režimu dozor mají větší zájem o vzdělávací aktivity než respondenti v režimu ostraha.

Otázka č.6

Můžete navrhnout jinou aktivitu, která není v nabídce věznice?

<u>Jiná aktivita</u>	<u>odsouzení dozor</u>	<u>odsouzení ostraha</u>
Plavání	1	2
Vaření	2	2
Keramické předměty	0	2
Jiné sportovní aktivity	3	4
Rekvalifikační kurz	2	3
Test autoškoly	2	3
Nic neuvedeno	10	4

Vyhodnocení otázky č.6. U této otázky lze potvrdit mou hypotézu, že odsouzení muži v režimu dozoru vykazují vyšší spokojenost s kvalitou nabídky programů zacházení ve Věznici Kuřim než odsouzení muži v režimu ostraha. Protože respondenti v režimu dozor na otázku „navrhněte jinou aktivitu, kterou nenabízí Věznice Kuřim“ odpověděli pouze desetkrát, oproti respondentům z režimu ostraha ti odpověděli šestnáctkrát.

Otázka č.7

Jste spokojen s nabídkou programů zacházení ve věznici Kuřim

	<u>odsouzení dozor</u>	<u>odsouzení ostraha</u>
Ano	11	4
Nevím	3	5
Ne	3	6
Nebudu se vyjadřovat	3	5

Vyhodnocení otázky č.7 Úmyslně jsem formuloval přímou otázku ,která buď potvrdí, nebo vyvrátí hypotézu „odsouzení muži v režimu dozoru vykazují vyšší spokojenost s kvalitou nabídky programů zacházení ve Věznici Kuřim než odsouzení muži v režimu ostraha“. Odsouzení z dozoru odpověděli jedenáctkrát ano oproti odsouzeným z ostrahy, kteří odpověděli čtyřikrát ano.Lze tedy říct že otázka č.6 a otázka č.7 potvrzují mou hypotézu.

Otázka č.8

Myslíte si že Vámi vybrané aktivity uplatníte po propuštění z výkonu trestu? V případě že ano, napište které.

<u>odsouzení dozor</u>	<u>odsouzení ostraha</u>
2 odsouzení Podané ruce	1 odsouzený modelářský kroužek
1 odsouzený modelářský kurz	1 odsouzení sport, posilovna
2 odsouzení sport, posilovna	1 šipky
3 odsouzení kroužek počítačů	2 odsouzení motoristický kroužek
12 odsouzených nebudou se hodit	2 odsouzení kroužek počítačů
	13 odsouzených nebudou se hodit

Vyhodnocení otázky č.8. Respondenti obou oddělení se téměř shodli na odpovědi, že aktivity, které využívají ve věznici, si nenajdou uplatnění po propuštění z výkonu trestu.

Závěr šetření

Ve výzkumném šetření jsem se zaměřil na skupinu odsouzených v režimu dozor a režimu ostraha ve věznici Kuřim. Prostřednictvím dotazníkového šetření jsem oslovil 40 odsouzených a pokusil se za využití metody dotazníku o zodpovězení 8. otázek. Výsledky šetření ukázaly, že na odsouzené z režimu ostraha méně působí programy zacházení (otázka č. 3) a tudíž vícekrát recidivují.

Tento údaj byl pro tuto práci stěžejní, protože tato práce byla zaměřena na využití plnění programů zacházení a jejich vliv na změnu životního postoje odsouzeného. Dále u otázek č.6 a č.7 zaměřených na potvrzení nebo vyvrácení hypotézy jsem ze všech odpovědí vyhodnotil výsledek, že má hypotéza je pravdivá.

Verifikace hypotézy

Odsouzení muži v režimu dozor vykazují vyšší spokojenost s kvalitou nabídky programů zacházení ve Věznici Kuřim než odsouzení muži v režimu ostraha.

V rámci šetření jsem dospěl k názoru, že má hypotéza se zakládá na pravdě.

Závěr

Problémem většiny odsouzených je sociálně hodnotové prožívání volného času, zvláště jedinců s kriminálním životním stylem. Je to dáno jednak nedostatkem motivace, jednak absencí potřebných základních znalostí a dovedností. Nedokáží mnozí z nich samostatně rozhodovat o využití svého volného času, nejvíce jsou odsouzení muži motivováni sportovními aktivitami, neboť zde mohou redukovat své vnitřní napětí.

Za dobu sběru dat a informací k tématu mé práce jsem měl možnost se blíže seznámit s problematikou a rozsahem programu zacházení a mohu říci, že považuji programy zacházení za jeden z perspektivních způsobů, jak úspěšně řešit problémy převýchovy odsouzených.

Není vůbec jednoduché se dostat blízko k odsouzenému, aby člověk mohl poznat přesně, jak se odsouzený v dané situaci, v které se nachází bude chovat.

A proto si myslí že práce odborných pracovníků, kteří se podílejí na převýchově odsouzeného, není snadná.

Avšak vždy je to odsouzený, který musí projevit zájem o pomoc, která je mu nabídnutá, aby se dokázal po návratu z vězení zařadit zpět do společnosti a žil lepší život bez recidivy trestné činnosti.

Tato bakalářská práce nastiňuje problematiku spojenou s programy zacházení, snaží se ukázat využití programu v praxi a vliv na osoby ve výkonu trestu. Nastínil jsem historii vězeňství a její vývoj do současnosti. Dále jsem popsal, jak probíhá proces resocializace ve věznicí Kuřim kde již desátým rokem pracuji. Domnívám se, že účel mé bakalářské práce byl splněn.

Resumé

Ve své bakalářské práci jsem se zabýval metodou, která je nápomocná k odstranění recidivity trestné činnosti a to programy zacházení s odsouzenými ve Věznici Kuřim.

Programy tvoří nezastupitelnou roli v znovu začlenění vězněného jedince zpět do společnosti, na tom se podílí několik faktorů a těmi jsou vychovatelé, pedagogové, speciální pedagogové a psychologové. Ti všichni se snaží rozvíjet u odsouzených postoje a dovednosti k zodpovědnosti, jež jim mohou pomoci začlenit se zpět do společnosti.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části jsem se zabýval výchovou vzděláváním, funkcí a cílem trestu odnětí svobody.

V praktické části jsem se věnoval podrobněji výběru programů pro odsouzené z jednotlivých oddělení a sestavením dotazníku na potvrzení nebo vyvrácení hypotézy, že odsouzení muži v režimu dozor vykazují vyšší spokojenost s kvalitou nabídky programů zacházení ve Věznici Kuřim než odsouzení muži v režimu ostraha.

Domnívám se, že účel mé bakalářské práce byl splněn a považuji využívání programů zacházení s odsouzenými za jeden z perspektivních způsobů, jak úspěšně řešit problémy převýchovy odsouzených.

Anotace

Tato bakalářská práce nastiňuje problematiku spojenou s programy zacházení, snaží se ukázat využití programu v praxi a vliv na osoby ve výkonu trestu. Dále bych popsal, jak probíhá proces resocializace ve vězeňském prostředí.

V teoretické části se chci zaměřit na objasnění některých pojmů a definic programu zacházení s odsouzenými. Zde budu čerpat především ze základních nařízení pro výkon trestu a z Vnitřního řádu Věznice Kuřim. V praktické části bych si ověřil pomocí dotazníku hypotézu, a to zda odsouzení muži v režimu dozoru vykazují vyšší spokojenost s kvalitou zpracování programu zacházení než odsouzení muži v režimu ostraha.

Klíčová slova

Vězení, výkon trestu, vězeňská služba, vzdělávání, programy zacházení, dotazník, resocializace

Annotation

This bachelor work is about programs of handling. It shows using programs in practice and influence for persons in prison. Then it describes about the process of resocialization in prison. In the theoretic part I want to go deep into the problem to make clear some of the definitions of the program of handling with prisoners. The information I will take from the prison laws and from the inside law of the prison Kuřim.

In the practice part I want to make clear a hypothesis. I asked the prisoners in a direction if they are more happy with handling than prisoners in security.

Keywords

Prison, criminal punishment of imprisonment, prison service, education, programme handling, questionnaire, resocialization.

Použitá literatura a zdroje

Právní předpisy

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 169/1999 Sb. duchovní služby § 20, program zacházení § 41,

Zákonu č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky

Vnitřní řád věznice Kuřim

Výroční zpráva věznice Kuřim za rok 2008

Příručka je přehledem teoretických základů a jejich uplatnění v praxi kognitivní behaviorismus. Držitelem autorských práv k tomuto textu je Inspektorát probace Jeho veličenstva HMIP v Londýně Kevin J Barry Předvstupní poradce PMS, Projekt Phare EU

Knihy

Milan Beneš, Andragogika

1.vyd. Praha : Eurolex Bohemia, 2003. 216 s.

ISBN 80-86432-23-8.

Jan Průcha, Vzdělávání a školství ve světě.

1.vyd. Praha : Portál s.r.o., 1999. 319 s.

ISBN 80-7178-290-4

Jiří Mezník, Věra Kalvodová, Josef Kuchta Základy penologie

Vydavatelství Masarykova univerzita Brno 1995

ISBN 80-210-1248-X

František Vízdal, *Základy psychologie* Brno:IMS,2003

Antonín Řehoř, *Metodické pokyny pro vypracování bakalářské a diplomové práce.*

Brno: IMS, 2008.

Časopisy České vězeňství

Internetové zdroje

[http:// www.vscr.cz/kurim](http://www.vscr.cz/kurim)

<http://www.juristic.cz>

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1- **Žádost odsouzeného o umístění do Bezdrogové zóny**

Příloha č. 2- **Protokol vyšetření ke zjištění vlivu alkoholu nebo jiných návykových látek**

Příloha č. 3- **Formulář programu pro mladé odsouzené**

Příloha č. 4- **Dotazník**

-

Příloha č. 1- **Žádost odsouzeného o umístění do Bezdrogové zóny**

Žádost odsouzeného o umístění do Bezdrogové zóny

- a) Odsouzený nebyl a není uživatelem drogy
b) Odsouzený užíval drogu a nyní je motivován k dobrovolné abstinenci

Jméno a příjmení:.....kód:.....

Žádám o zařazení do Bezdrogové zóny Věznice Kuřim.

Zavazuji se k dodržování pravidel a zásad chování stanovených v Bezdrogové zóně **v řádu Bezdrogové zóny**. Prohlašuji, že nebudu užívat psychotropní a jiné návykové látky. Kdykoli se podrobím odběru tělních tekutin či jiné zkoušce na zjištění abstinence.

Pokud budu do bezdrogové zóny zařazen dle písm. b) této žádosti - souhlasím se záznamem do Registru uživatelů drog-žadatelů o léčbu a prohlašuji, že do něho uvádím pravdivé údaje.

Dne:.....Podpis žadatele:.....

Vyjádření komise k zařazení odsouzeného:

Komise:

Vychovatel	doporučuji – nedoporučuji.....
Sociální pracovníce	doporučuji – nedoporučuji.....
Speciální pedagog	doporučuji – nedoporučuji.....
Psycholog	doporučuji – nedoporučuji.....
Lékař	doporučuji – nedoporučuji.....
VOVT	doporučuji – nedoporučuji.....

Komise **doporučuje – nedoporučuje** zařadit odsouzeného do bezdrogové zóny věznice.

Datum: Podpis předsedy komise:

Vyjádření komise k vyřazení odsouzeného:

Komise:

Vychovatel	doporučuji – nedoporučuji.....
Sociální pracovníce	doporučuji – nedoporučuji.....
Speciální pedagog	doporučuji – nedoporučuji.....
Psycholog	doporučuji – nedoporučuji.....
Lékař	doporučuji – nedoporučuji .....
VOVT	doporučuji – nedoporučuji.....

Komise **doporučuje – nedoporučuje** vyřadit odsouzeného z Bezdrogové zóny věznice.

Datum: Podpis předsedy komise:

Příloha č. 2- **Protokol vyšetření ke zjištění vlivu alkoholu nebo jiných návykových látek**

Záznam o souhlasu – odmítnutí *)

vyšetření ke zjištění vlivu alkoholu nebo jiných návykových látek

Odsouzený z.č.:

jméno a příjmení:

narozen:

svým podpisem stvrzuje, že byl pracovníkem Věznice Kuřim vyzván, aby se podrobil vyšetření ke zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek. Odsouzený zároveň stvrzuje, že:

souhlasí s provedením těchto vyšetření *):

- dechová zkouška
- odběr krve
- odběr moči

přes opakované nařízení pracovníka Věznice Kuřim **odmítá** tato vyšetření *):

- dechovou zkoušku
- odběr krve
- odběr moči

---

*) nehodící se škrtněte

Odsouzený dále svým podpisem stvrzuje, že byl poučen o tom, že odmítnutí vyšetření bude považováno za porušení povinnosti stanovených zákonem č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a že se tím dopouští kázeňského přestupku, za který může být potrestán.

Odsouzený bere na vědomí, že podle tohoto zákona:

- je povinen plnit příkazy a pokyny zaměstnanců Vězeňské služby (§ 28 odst. 1 zák.)
- je povinen podrobit se mimořádné lékařské prohlídce (§ 28 odst. 2 písm. c/ zákona)
- je povinen, podrobit se opatřením, která jsou nezbytná k potlačení výroby, držení nebo zneužívání omamných a psychotropních látek a jedů (§ 28 odst. 2 písm. g/ zákona)
- je mu zakázáno vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky

V Kuřimi dne: .....

.....
podpis odsouzeného

.....
hodnost, jméno, příjmení, funkce a podpis
pracovníka Věznice Kuřim

.....
hodnost, jméno, příjmení, funkce a podpisy
nejméně dvou svědků

Příloha č. 3- Formulář programu pro mladé odsouzené

Kontrakt

odsouzený:

Jmenovaný byl odbornou komisí dne: ..... zařazen do výchovně-vzdělávacího programu pro mladé odsouzené. Byl seznámen s povinnostmi, které z tohoto programu vyplývají. Předpokladem k setrvání v programu je plnění programu zacházení a aktivní přístup k výkonu trestu.

Povinná část

1 Dodržování vnitřního řádu věznice, zejména:

- dodržovat časový rozvrh dne
- dodržovat zásady a pravidla slušného chování jak k zaměstnancům vězeňské služby, tak i k ostatním odsouzeným, nezneužívat fyzicky slabší jedince
- udržovat pořádek v osobních věcech, mít v držení jen tolik osobních věcí, kolik jich lze do skříňky uložit
- udržovat pořádek v ubytovně, úklid a estetizace ložnice a společných prostor
- pečovat o oděv, obuv a lůžkoviny přidělené odsouzenému věznicí
- dodržovat hygienické zásady, dbát o svůj zevnějšek
- podílet se na pracích potřebných k zajištění každodenního provozu věznice
- nepoškozovat objekt a zařízení věznice, nezasahovat do elektroinstalace apod.
- nekouřit v místech, kde je to vzhledem k možnému ohrožení zdraví nekuřáků nebo z protipožárních důvodů zakázáno(kouření pouze v kuřárnách)
- nepřechovávat nepovolené věci zejména léky, alkohol, drogy, peněžní hotovost apod
- mít ustlané lůžko dle vzoru v době od budíčku do večerky
- ležet na lůžku pouze v době os. volna nebo pokud tak povolí lékař vzhledem ke zdravotnímu stavu ods.

2. Povinné aktivity:

3. Zvolené volnočasové aktivity :

Dlouhodobý osobní cíl :

(eventuelně jeho aktualizace)

datum a podpis odsouzeného

DOTAZNÍK

1. Jakou máte prostupnou skupinu

2. Váš věk do 30 let
do 40 let
do 50 let
nad 50 let

3. Pokolikáté jste ve výkonu trestu
poprvé
podruhé
vícekrát

4. Jakou aktivitu máte v programu zacházení
vzdělávací
zájmovou
speciálně výchovnou

5. Kterou aktivitu preferujete

6. Můžete navrhnout jinou aktivitu, která není v nabídce věznice

7. Jste spokojen s nabídkou programů zacházení ve věznici Kuřim

8. Myslíte si že Vámi vybrané aktivity uplatníte po propuštění z výkonu trestu.
V případě že ano napište které.

Děkuji za spolupráci při vyplnění dotazníku.
Tyto informace slouží ke studijním účelům.

